FEDERÁLNÍ MINISTERSTVO VNITRA

Č.j. OV-039/A-89

5. IV. 1989

~~T A J N É !~~

Výtisk č. 13

Počet listů: 7

Počet příloh: 12/20

ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ

7 září 1995

DNE ____ PODPIS Fingerhut

Ministerstvo vnitra České republiky 12

DENNÍ SITUAČNÍ ZPRÁVA č. 17

archiv bezpečnostních složek

Upozornění: **materiál je určen výhradně k informaci adresáta. Nesmí být rozmnožován a po využití podléhá do 10 dnů vrácení federálnímu ministerstvu vnitra** (odboru analytiky a informací Vnitřní a organizační správy FMV).

1. Bezpečnostní situace v ČSSR

V průběhu 4. dubna 1989 nebylo silami a prostředky federálního ministerstva vnitra, Sboru národní bezpečnosti a Pohraniční stráže zaznamenáno závažné narušení klidu a veřejného pořádku.

Nebyla zaznamenána závažná nepřátelská činnost vnějšího nepřítele.

Ve státobezpečnostní oblasti zesilují nepřátelské aktivity zaměřené na přípravu a organizování provokativních veřejných akcí k narušení oslav 1. máje. Rovněž pokračují (zejména v Praze) letákové aktivity zaměřené na diskreditaci politiky KSČ a proti její vedoucí úloze ve společnosti.

Byly zaznamenány dva anonymní telefonáty (Severočeský a Severomoravský kraj) vyhrožující výbuchy náloží, oba byly bezpečnostními prověrkami potvrzeny jako klamné.

Bez narušení klidu a veřejného pořádku proběhlo soudní líčení proti Jaroslavu POPELKOVI v Brně a odvolací řízení proti Janě PETROVÉ a Ottovi VEVERKOVI v Praze.

Nebyla zaznamenána závažná mimořádná událost v čs. národním hospodářství, dopravě a spojích.

Celkově lze bezpečnostní situaci v ČSSR v úterý 4.4.1989 hodnotit jako stabilizovanou, avšak se zesilujícími tendencemi nepřátelských seskupení organizovat akce směřující k narušení prvomájových oslav.

2. Nepřátelská činnost

b/ V Praze 6 bylo zaznamenáno rozšiřování anonymního letáku podepsaného "nezávislou skupinou čs. občanů", který je adresován "Všem občanům Československa". Text obsahuje tvrzení, že KSČ upírá 40 let lidu právo svobodné volby, s výzvou občanům, aby zasílali Federálnímu shromáždění (FS) korespondenční lístky, na kterých číslicí vyjádří svou vůli, kdo má řídit společnost (1 - politická linie KSČ, 2 - vůle po svobodné diskusi a plném uplatnění lidských práv). Mladiství mají označit lístek písmenem "M". Hlasování má být provedeno ve dnech 28. až 30. dubna 1989. Čs. a zahraniční sdělovací prostředky jsou žádány, aby tuto výzvu publikovaly, FS je žádáno, aby výsledky hlasování zveřejnilo a akceptovalo je ve své práci.

Dne 4.4.1989 byl Městským soudem v Brně odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců, v 1.nápravně výchovné skupině, rozšiřovatel protikomunistických letáků Jaroslav POPELKA (1956) z Brna, zadržený dne 24.3.1989. Obhájce se proti výši trestu odvolal. V průběhu líčení nedošlo k narušení klidu a veřejného pořádku.

Týž den od 08.40 do 14.45 hodin probíhalo u Městského soudu v Praze odvolací řízení ve věci Jana PETROVÁ, Otta VEVERKA a spol., odsouzených 22.2.1989 Obvodním soudem pro Prahu 2 pro trestnou činnost podle § 202 tr. zákona k trestu odnětí svobody v délce 12 měsíců nepodmíněně ve 2. nápravně výchovné skupině (VEVERKA) a v délce 9 měsíců nepodmíněně v 1. nápravně výchovné skupině (PETROVÁ). V průběhu odvolacího řízení se do budovy soudu dostavilo celkem 14 předních exponentů a stoupenců "charty-77" a tzv. nezávislých iniciativ (např. chartisté ŠTERNOVÁ, GRUNTORÁD, DIENSTBIER, VONDRA, MALÝ, LIS, BENDA, PENC, PLACÁK, a další) a jejich stoupenců, v celkovém počtu asi 25 osob. Kromě občasných hlasitých projevů sympatií oběma souzeným nedošlo k rušivým jevům.

Odvolací soud v plném rozsahu potvrdil rozsudek soudu první instance. V průběhu prováděných bezpečnostních opatření bylo kontrolováno celkem 41 osob. K narušení klidu ani veřejného pořádku v okolí budovy soudu ani na dalších místech v obvodu Praha 1 nedošlo. Bezpečnostní opatření bylo ukončeno v 18.00 hodin.

Dne 3.4.1989 ve večerních hodinách neznámý pachatel založil požár na zahradě pracovníka OV KSČ Praha 10 Miroslava Šulce v Praze 5, kde zapálil uskladněné dřevo. Současně byl jmenovanému do poštovní schránky vhozen lístek, v němž je mu hrubým způsobem vyhrožováno fyzickou likvidací. Po pachateli se pátrá, opatření provádí Správa SNB Praha.

Byly zaznamenány dva anonymní telefonáty (jeden opakovaně v Ostravě, jeden ve Frýdlantu, okres Liberec), vyhrožující výbuchem náloží. Bezpečnostní prohlídky oba telefonáty potvrdily jako klamné.

Ve Východočeském kraji byl zjištěn výskyt anonymní výzvy občanům k vystoupení před národním výborem v místě bydliště dne 1.1.1990 v 01.00 hodin, kam si má adresát přinést korespondenční lístek adresovaný Federálnímu shromáždění s požadavky na uspořádání demokratických voleb, na možnost veřejně vyjadřovat právo na náboženské a politické přesvědčení, na svobodu shromažďovací, spolčovací a projevu, s tím, že lístky budou hromadně odeslány. V textu pisatel rovněž napadá státní zřízení a čelné státní představitele. Po pachateli se pátrá.

3. <u>Negativní jevy a poruchy v čs. hospodářství</u>

Události tohoto charakteru nebyly 4.4.1989 zaznamenány.

4. Nejzávažnější mimořádné události a kriminální trestná činnost

a/ Mimořádné události v národním hospodářství a živelní pohromy

Dne 4. dubna 1989 kolem 07.25 hodin na pravém přednádraží železniční stanice ČSD Ostrava - hlavní nádraží došlo z dosud nezjištěných příčin k požáru odstaveného železničního vagónu loženého zápalkami. Ke zranění osob a k omezení dopravy nedošlo. Shořením nákladu a poškozením vagónu vznikla škoda asi 113 000 Kčs. Příčina požáru se zjišťuje.

Vyšetřuje MS SNB Ostrava.

b/ Násilná trestná činnost

Navazuje na DSZ ze dne 3. dubna 1989: ke stíhání [redacted] /nar. 1966/ pro trestný čin vraždy, který dne 15. března 1989 na přání své manželky [redacted] /nar. 1959/ usmrtil novorozeně mužského pohlaví. Dne 4. dubna 1989 byla jmenovaná vzata do vazby a bylo ji vzneseno obvinění pro návod k trestnému činu vraždy.

Vyšetřuje KS SNB Brno.

c/ Majetková trestná činnost

Dne 4. dubna 1989 bylo na území ČSSR hlášeno 55 případů krádeží vloupáním, z toho:

	do obchodů a restaurací	bytů	rekreačních objektů	motorových vozidel	ostatní	škoda celkem
ČSR	6	9	15	5	15	160 200
SSR	1	–	2	–	2	10 985
ČSSR	7	9	17	5	17	171 185

d/ Dopravní nehody leteckých, kolejových a silničních prostředků

Dne 4. dubna 1989 v 09.10 hodin na křižovatce ulic Vajanského a Marxova v Prešově, řidič autobusu, občan SSSR [redacted] /nar. 1938/, nedal přednost v jízdě řidiči osobního automobilu kpt. SNB Štefanu PAĎOVI /nar. 1943, příslušník OO VB Prešov-sever/. Při nehodě utrpěl PAĎA zranění s dobou léčení 6 týdnů. Vzhledem k tomu, že [redacted] jevil známky podnapilosti, byla mu odebrána krev na zkoušku alkoholu v krvi. Škoda na obou vozidlech činí asi 6 100 Kčs.

Vyšetřuje OS SNB Prešov.

Dopravní nehody dne 4. dubna 1989

	počet nehod	usmrceno osob	těžce zraněno osob	hmotná škoda v Kčs
ČSR	221	-	7	1 013 200
SSR	82	-	2	493 800
ČSSR	303	-	9	1 507 000

e/ Ostatní mimořádné události a závažná trestná činnost

Dne 4. dubna 1989 v 01.20 hodin byl u PS útvaru Dolní Dvořiště /okr. Český Krumlov/ při pokusu o ilegální přechod státní hranice z ČSSR do Rakouska zadržen občan NDR Olaf PLOSS /nar. 1964, elektrikář/. Při pronásledování použila hlídka PS samopalu ke 3 varovným výstřelům do vzduchu. Ke zranění nedošlo. Střely nedopadly na území Rakouska.

Vyšetřuje KS SNB České Budějovice.

Dne 3. dubna 1989 v 06.30 hodin na nádraží ČSD Znojmo byli zadrženi pro pokus o přechod státní hranice z ČSSR do Rakouska vojíni ČSLA Pavel MILFAIT /nar. 1970/ a Roman JÁN /nar. 1970, oba od VÚ 3329 Klecany, okr. Praha-východ/. Jmenovaní dne 29. března 1989 ve 23.00 hodin zběhli od -

výše uvedeného vojenského útvaru.
Vyšetřuje OS SNB Znojmo.

Dne 4. dubna 1989 zadrželi příslušníci PS pro přípravu a pokus o ilegální přechod státní hranice z ČSSR do NSR a Rakouska 5 občanů ČSSR a 5 NDR.

Ze zájezdu organizovaného čs. cestovní kanceláří do Rakouska se nevrátil 1 občan ČSSR.

Z emigrace v USA se vrátil 1 občan ČSSR.

archiv bezpečnostních složek

5. Názory a nálady obyvatelstva

Pedagogický sbor Středního odborného učiliště oděvního Šafárikovo (Středoslovenský kraj) kriticky odsoudil relaci maďarské televize "PARABOLA", odvysílanou 3.4.1989 ve 21.45 hodin. Ředitelkou učiliště (předsedkyně CZV KSS Oděvních závodů Šafárikovo) bylo potvrzeno, že v relaci byli televizní diváci zkresleně informováni o životě maďarské menšiny na Slovensku (konkrétně v Levicích). Pořad obsahoval i tendenční protisocialistická tvrzení nacionalistického charakteru a politické spekulace protisocialisticky orientovaných osob.

archiv bezpečnostních složek

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Navazuje na DSZ ze dne 3. dubna 1989: ke smrtelnému zranění střelnou zbraní pprap. Sovětské armády Sergeje Jurijeviče LEONTĚVA /nar. 1961/. Dne 4. dubna 1989 byli pracovníky oddělení KGB Mladá Boleslav jako pachatelé zjištěni a zadrženi mladší seržant Sovětské armády Sergej Valentjevič ANANĚV /nar. 1968/ a vojín Sovětské armády Igor Vladimírovič ANTONOV /nar. 1969, oba od VÚ 45181 Kuřivody, okr. Česká Lípa/.

Případ byl předán Sovětské vojenské prokuratuře Mladá Boleslav.

Dne 3. dubna 1989 bylo v Bruntále zahájeno stíhání pro trestný čin pohlavní zneužívání proti praporčíku Sovětské armády Juriji Jurijeviči KUŽUŠKOVI /nar. 1967, VÚ 35099 Krnov, okr. Bruntál/. Jmenovaný ve dnech 22. března a 1. dubna 1989 pohlavně zneužil nezletilou [redacted] /nar. 1975, bytem Krnov, žákyně 7. třídy zvláštní školy, cikánka/. Ke zranění poškozené nedošlo. Věc byla předána VOP Olomouc.

Vyšetřovala OS SNB Bruntál.

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Dne 4. dubna 1989 ve 20.00 hodin v Kadnárově ulici v Bratislavě podnapilý řidič osobního automobilu prap. SNB Ladislav SLOPOVSKÝ /nar. 1951, bytem Bratislava, velitel dopravní skupiny na VŠ SNB Bratislava/ při předjíždění nákladního automobilu ČSAD Levice pozdě zpozoroval protijedoucí vozidlo. Ve snaze zabránit střetu strhl řízení doprava a narazil zezadu do předjížděného automobilu. Ke zranění osob nedošlo. Způsobená škoda na obou vozidlech činí 500 Kčs. SLOPOVSKÝ odmítl odběr krve na zkoušku alkoholu.

Vyšetřuje MS VB Bratislava.

archiv bezpečnostních složek

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Negativní jevy v Akademii múzických umění v Praze

Dne 3.4.1989 se v sále Městské knihovny sešlo studentské fórum Akademie múzických umění (AMU). V průběhu shromáždění získala v diskusi převahu radikální skupina studentů, vedená Pavlem DOBROVSKÝM. Zazněly diskusní příspěvky, odsuzující propagandistickou kampaň Rudého práva kolem HAVLA, požadavky pluralismu, dialogu atd. Student Jiří SOUKUP označil 40 let vývoje státu za zdroj nedůvěry mládeže k vedení. Byla ustavena pracovní skupina, která má zpracovat podněty z diskuse a předložit je celoškolskému výboru SSM ke schválení. Fóra se zúčastnili akademičtí funkcionáři (rektor, děkanka DAMU a dva profesoři). Za SSM se zúčastnil s. Daňhel, přítomen byl i zástupce KSČ.

Zúčastnil se i Vladimír MLYNÁŘ (syn Zdeňka MLYNÁŘE), který nabízel publikační možnosti v tzv. Lidových novinách.

Po skončení se samostatně sešla DOBROVSKÉHO skupina (studenti MEJSTŘÍK, MEJDŘICKÝ, LANGER a další), jako zárodek budoucí neoficiální struktury (nezávislého svazu studentů AMU - název nebyl přesně stanoven). Diskutovalo se o dvou koncepcích činnosti: buď pomocí tohoto nezávislého svazu potlačit vliv SSM, nebo systematickou a koordinovanou činností ovládnout SSM na škole, např. sesadit dosavadního předsedu celoškolského výboru SSM na AMU. Tato druhá alternativa je považována za reálnější. Postup bude Pavel DOBROVSKÝ konzultovat s otcem.

/Správa StB Praha/

Poznámka analytického odboru FMV: v případě Pavla DOBROVSKÉHO jde o syna signatáře "charty-77" Luboše DOBROVSKÉHO; Pavel DOBROVSKÝ byl spolu s Martinem MEJSTŘÍKEM organizátorem protestního prohlášení studentů AMU, odmítajícího stanovisko ÚV SSM k lednovým výtržnostem na Václavském náměstí.

Rozdělovník

členové a kandidáti PÚV KSČ

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Rezoluce kulturní fronty

Herci Městských divadel pražských Václav VYDRA, Miroslav MORAVEC a Jan TEPLÝ organizují zaslání další rezoluce s podpisy pracovníků umělecké fronty předsedovi vlády ČSSR. Rezoluce má vyjádřit protest umělců proti projevu poslance Federálního shromáždění F. Štáfka, ve kterém se měl vyjádřit "že umělci jsou proti režimu". Jedná se o vystoupení F. Štáfka ve Federálním shromáždění, které bylo publikováno v denním tisku.

Poznámka: dosud nebylo zjištěno, kdy má být dopis s rezolucí předsedovi vlády ČSSR odeslán a kteří další pracovníci kulturní fronty dopis podepsali. Opatření provádí Správa SNB Praha.

/II. správa SNB/

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

archiv bezpečnostních složek

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Organizace provokativního vystoupení vnitřního nepřítele v průběhu oslav 1. máje v Praze

Byly získány další věrohodné informace o tom, že se část radikálně orientovaných exponentů "charty-77" a dalších nelegálních organizací pokusí přimět své členy a příznivce k organizované účasti při oficiálních oslavách 1. máje s vlastními hesly, portréty apod.

Protivník vychází z přesvědčení, že již nelze organizovat to, co se státní orgány naučily řešit (vychází se ze zkušeností z 28.října 1988 a z lednových událostí 1989), ale naopak je nutné stavět státní orgány před řešení stále nových situací. Kromě toho jsou vyjadřovány obavy, že by se nelegálním organizacím nemuselo podařit zajistit při samostatně zorganizované akci dostatečnou účast, protože "lidé se již bojí". Při oficiální manifestaci "budou jejich skupiny kryty davem a teprve ve vhodném okamžiku vystoupí se svými hesly, předem připravenými transparenty, případně i portréty".

Zatím nebylo dosaženo dohody o místě srazu nelegálních skupin. Je kalkulováno s tím, že může být nakonec podle potřeby změněno třeba i v poslední chvíli. V případě, že by se státní orgány rozhodly změnit místo oficiálních oslav, např. na Letnou, "bylo by to ještě lepší, protože tam by stačilo, aby pak někdo vykřikl: Na hrad! - a všechno bude jinak". Účastí na oficiální manifestaci mohou podle názoru protivníka nelegální organizace dosáhnout nebývalého úspěchu,i když to není jisté, ale "rizika jsou jen minimální".

Je uvažováno o tom, že všechny "nezávislé iniciativy" musí minimálně čtrnáct dní před 1. májem zahájit "velmi razantní náborovou kampaň" k zajištění co možná největší účasti, především za pomoci zahraničních sdělovacích prostředků. Týden před 1. májem by měly být na ulicích rozdávány letáky. Vůbec největšího úspěchu by prý dosáhly nelegální organizace tehdy,

kdyby státní orgány prvomájové oslavy odvolaly. Tím by prý dokázaly, "že si již nemohou dovolit ani to, aby pustily do ulic i třeba jen předem organizovanou veřejnost".

Podrobnosti mají být ještě dohodnuty.

Bezpečnostní prostředky jsou zaměřeny k prohloubení informací.

/Správa StB Praha/

Rozdělovník

členové a kandidáti PÚV KSČ

archiv bezpečnostních složek

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Hladovka aktivistů Nezávislého mírového sdružení

Tzv. Nezávislé mírové sdružení (NMS) organizuje protestní hladovku za propuštění odsouzených aktivistů NMS a dalších nezávislých struktur, která bude zahájena 17. dubna 1989 v poledne deseti dobrovolníky, aktivisty NMS, na schodech sousoší Mistra Jana Husa na Staroměstském náměstí. Účastníci hladovky budou mít s sebou transparenty s nápisy "Evropu bez politických vězňů - iniciativa za demilitarizaci společnosti" a "Propusťte Janu, Hanu, Tomáše...".

Zahájení hladovky budou přítomni 3 pozorovatelé z nezávislých iniciativ (NMS, Mírového klubu J. Lennona a nově vzniklého Výboru na obranu mírových aktivistů - VOMA), kteří budou mít připravenou rezoluci podepsanou účastníky hladovky a dne 17. dubna 1989 ji doručí do kanceláře prezidenta ČSSR.

Poznámka: jedná se o prvotní poznatek, který je dále prověřován, zdrojem informace je hodnocen jako věrohodný.

/II. správa SNB/

Rozdělovník

s. Jakeš
s. Husák
s. Adamec
s. Indra
s. Hegenbart

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Informace k návštěvě generálního tajemníka ÚV KSČ v Sýrii

V souvislosti s připravovanou návštěvou generálního tajemníka ÚV KSČ v Sýrii uvedl WAFIC MAKLOUF (1951), povoláním obchodník, bratr generála ADNANA MAKLOUFA, náčelníka ochrany prezidentského paláce v Damašku, že syrské bezpečnostní složky provádějí řadu bezpečnostních opatření k zajištění jejího klidného průběhu. Syrská strana přikládá této návštěvě velký význam a soudruh Jakeš je v Damašku netrpělivě očekáván. Vzhledem k tomu, že se návštěva uskuteční v období Ramadánu, který letos začíná 6. dubna, může mít v některých momentech toto postní období vliv na průběh návštěvy. Zejména syrské sdělovací prostředky o ní mohou přinášet informace v menším rozsahu, než je obvyklé.

WAFIC MAKLOUF se dále vyjádřil, že syrská strana projevuje obavy pouze z toho, aby průběh návštěvy nebyl poznamenán tím, že generální tajemník ÚV KSČ, event. jeho doprovod, bude v průběhu rozhovorů požadovat po Sýrii započetí splácení dlužné částky, kterou v současné době schopna splácet není. V tomto případě budou syrští představitelé používat jako protiargumenty nedodržování smluv čs. dodavateli, zastaralost investičních celků (např. gumárny, ropných těžebních zařízení apod.), které ČSSR v Sýrii vybudovala. Syrské vedení si je podle MAKLOUFA svých závazků vědomo a při první příležitosti se je bude snažit ČSSR vyrovnat.

Poznámka: vzhledem k tomu, že zdroj informací udržuje osobní kontakty s představiteli nejvyššího syrského vedení, nelze vyloučit, že se jedná o cílenou informaci, tendenčně zaměřenou ve prospěch Sýrie.

/II. správa SNB/

Rozdělovník

s. Jakeš

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Situace v Čs. straně lidové

Dne 18.3.1989 se uskutečnila v Příbrami okresní konference Čs. strany lidové (ČSL). V rámci diskuse byly jednotlivými delegáty vzneseny požadavky na vybudování kostelů na sídlištích. Delegát VACEK argumentoval tím, že tři milióny katolíků a jeden a půl milónu evangelíků v ČSSR by měly být členy ČSL. Obdobně zazněly požadavky na založení mládežnické organizace ČSL, jak tomu bylo před rokem 1948. Bylo napadáno údajně ateistické vedení ČSL s tím, že do výchovných funkcí pro práci s mládeží se mají v daleko větší míře dostávat věřící apod. Zejména byl delegáty prezentován požadavek svolání mimořádného sjezdu ČSL k vyřešení všech rozporů uvnitř strany. Všichni delegáti se přihlásili k ŽALMANOVU vystoupení v komisi pro přípravu nové Ustavy ČSSR.

Tajemník OV ČSL v Příbrami Karel ŠTĚPÁNEK vydal u příležitosti konání okresní konference 1. číslo tiskoviny s názvem "Zpravodaj". Obsahuje silně protiateisticky zaměřený úvodník pro delegáty konference a požadavky na řešení náboženských otázek. Rovněž je zde zdůrazňován požadavek svolání mimořádného sjezdu ČSL, který by měl vyřešit současné problémy strany.

Bezpečnostní opatření jsou zaměřena k prohlubování poznatků o vývoji situace v ČSL.

/Správa StB Ústí nad Labem/

Rozdělovník

s. Jakeš

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Příprava britské vlády na jednání s M. S. GORBAČOVem

Generální tajemník ÚV KSSS a předseda prezídia Nejvyššího sově-
tu SSSR M. GORBAČOV vykoná ve dnech 5.-7.dubna 1989 oficiální návště-
vu Velké Británie. Britská vláda přikládá této návštěvě mimořádný
význam nejen z hlediska britsko-sovětských vztahů, které pokládá za
nejlepší od dob druhé světové války, ale zejména vzhledem k pozicím,
které si SSSR získal ve světě politikou nového myšlení.

Na přístup THATCHERové k jednání s GORBAČOVem bude mít vliv
i současná vnitropolitická situace v Británii a postavení vládnoucí
Konzervativní strany, jež se v důsledku některých zhoršujících se
ekonomických ukazatelů a vlastních problémů včetně volebních porážek
posledního období nachází pod narůstající kritikou nejen opozičních
politických stran, ale i širší veřejnosti.

Lze předpokládat, že THATCHERová využije návštěvy k posílení svých
vnitřních pozic a zejména k potvrzení role "prostředníka" při rozvíje-
ní dialogu Východ-Západ /V-Z/. Nebude mít zájem na tom, aby jednání
s GORBAČOVem probíhalo v ostře konfrontačním duchu. Bude proto zřejmě
vystupovat z umírněnějších pozic, pokud jde o celkovou atmosféru jedná-
ní.

Těžiště zájmu THATCHERové bude spočívat v hodnocení problematiky
vojenskopolitické situace v Evropě z pohledu zachování taktických
jaderných zbraní /TJZ/ jako "trvalého prvku" ve vojenských doktrínách
NATO a Varšavské smlouvy /VS/.

Podle získaných poznatků bude mít THATCHERová v oblasti TJZ
zájem především na posouzení otázky mobilních pozemních TJZ a leteckých
taktických raket, tzv. stand off missiles, které mají tvořit součást

úderné síly NATO v Evropě. Bude chtít zjistit, zda je SSSR ochoten k jednostrannému omezení počtu svých TJZ v NDR a evropské části SSSR. Podle hodnocení britského ministerstva obrany /MoD/ by případné kladné stanovisko SSSR k této otázce vedlo k destabilizaci situace uvnitř NATO a vážně ohrozilo modernizaci raket Lance.

Britská vláda nepředpokládá, že by GORBAČOV očekával její ústupky v otázce likvidace jaderných zbraní v Evropě. Nicméně v jednání může THATCHERová zmínit ústupky ve smyslu snížení počtu hlavic pro jaderné rakety v případě, že NSR bude souhlasit s modernizací svých TJZ. Současně však rozhodně odmítne jakoukoli možnost úplné likvidace tohoto druhu jaderných zbraní.

V oblasti snižování konvenčních sil a výzbroje THATCHERová očekává, že SSSR učiní další jednostranné ústupky. Domnívá se, že po realizaci dříve oznámených jednostranných opatření VS bude celkový poměr sil v neprospěch NATO v poměru dva ku jedné.

THATCHERová předpokládá, že M. GORBAČOV využije setkání k vyjasnění perspektiv jednání o strategických útočných zbraních s USA a požádá ministerskou předsedkyni o bližší britský výklad zahraničněpolitických cílů a postojů BUSHovy administrativy.

THATCHERová předpokládá, že GORBAČOV může Británii kritizovat za vlažnější postup v otázce celosvětového zákazu chemických zbraní a za její sblížení s pozicemi USA, ke kterému došlo zejména po zahájení výroby binární munice v USA v prosinci 1988. THATCHERová již nyní nepovažuje dříve zvažovanou sovětsko-britskou iniciativu v otázce chemických zbraní za vhodnou vzhledem k tomu, že dialog v této otázce mezi oběma zeměmi nepovažuje za dostatečně otevřený. THATCHERová je rovněž názoru, že SSSR přiznal mnohem menší zásoby chemických zbraní, než jsou odhady Západu.

Britská vláda je názoru, že pokroku lze dosáhnout při jednání o některých regionálních otázkách. Za slibný považuje postoj SSSR k vývoji na jihu Afriky, kde nevylučuje možnost jisté formy diplomatické

spolupráce. Očekává rovněž další iniciativu SSSR v otázce řešení situace na Blízkém východě.

Podle poznatků z kruhů britského ministerstva zahraničí /FCO/ by otázky lidských práv a svobod neměly být tentokrát hlavní náplní jednání s GORBAČOVem. THATCHERová zřejmě nadnese tuto problematiku v obecnější poloze. Podrobněji o ní může jednat ministr zahraničí HOWE, který má k dispozici tři seznamy humanitárních případů. Jeden seznam se má týkat těch případů, které mají přímý dopad na britsko-sovětskou relaci, druhý má zahrnovat sovětské občany, jimž nebylo povoleno vycestovat ze SSSR, a na třetím jsou údajně uvedena jména tzv. politických vězňů. Britská vláda si v řadě konkrétních případů není jista skutečným stavem, a proto může požádat o vysvětlení. Celkové přístupy britské strany nemají být konfrontační i s ohledem na možnou protiargumentaci sovětské delegace. Nelze však vyloučit, že britská strana vznese výhrady vůči ČSSR /situace kolem demonstrací v Praze v lednu 1989 a následné soudní procesy/. Současně je třeba očekávat britské výhrady vůči RSR v otázkách centralizace vesnic.

Nejvýznamnější výsledky očekává britská strana v oblasti hospodářské spolupráce. Předpokládá zájem SSSR na investicích britských bank do vybraných projektů zejména z oblasti zemědělství a potravinářství, a zakládání společných podniků. Rozšířením hospodářských styků se SSSR chce THATCHERová reagovat na tlak britských obchodních a bankovních kruhů, vystupujících za uskutečnění výše uvedených forem hospodářské spolupráce včetně možnosti odkupování ztrátových sovětských podniků.

THATCHERová se bude pravděpodobně zajímat o to, jak GORBAČOV hodnotí současný vnitřní vývoj v SSSR, do jaké míry je postupující přestavba úspěšná, zda ji lze skutečně považovat za nezvratnou a kde podle sovětské strany hrozí největší nebezpečí demokratizačním procesům. Bude se zajímat o jeho stanovisko k vývoji v ostatních ZSS a o to, jaké stanovisko zaujme SSSR k perspektivám tohoto vývoje.

Před návštěvou GORBAČOVa dochází k diferenciaci názorů mezi členy vládního kabinetu v otázce posuzování současného vnitropolitického vývoje v SSSR. THATCHERová se přiklání k názoru, že je nutno předhodnotit dosavadní postoj Británie k SSSR a výrazněji podporovat GORBAČOVa v jeho reformním úsilí,tak, aby tento proces, který zatím odpovídá britským zájmům, mohl pokračovat.

Závěr

Podle názoru britské strany nebude jednání s GORBAČOVem znamenat průlom v otázkách kontroly zbrojení a dialogu Východ-Západ. Britská vláda ani nechystá nové zásadní návrhy v souvislosti s touto návštěvou. Za hlavní výsledek v politické oblasti bude považovat upevnění důvěry mezi oběma státy a udržení dialogu na nejvyšší úrovni.

Za nejvýznamnější oblast, kde očekává konkrétní výsledky, považuje hospodářskou spolupráci a výraznější prosazení britských firem a bank na sovětském trhu.

THATCHERová nebude mít zřejmě zájem vyhrocovat průběh jednání poukazováním na problémy, ve kterých doposud existují zásadní rozdíly. Je spíše připravena vyjádřit podporu vedoucímu sovětskému představiteli v jeho úsilí o demokratizaci sovětské společnosti a provedení zásadních hospodářských přeměn. Je celkově připravena uznat velikost úloh, které GORBAČOV na sebe převzal,a chce přispět ke splnění cílů jednání.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Fojtík
s.Štefaňák
s.Hegenbart

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Bezpečnostní stránka návštěvy M. GORBAČOVa ve Velké Británii

Ve dnech 5. - 7. dubna 1989 se uskuteční oficiální návštěva generálního tajemníka ÚV KSSS a předsedy prezídia Nejvyššího sovětu SSSR M. GORBAČOVa ve Velké Británii. Obdobně jako v případě nerealizované návštěvy v lednu t.r., tak i nyní britské speciální služby připravují rozsáhlá komplexní bezpečnostní opatření směřující ke snížení nebezpečí možných útoků proti GORBAČOVovi a členům jeho delegace na minimum.

Podle poznatků získaných z okruhu poradců britské vlády pro otázky SSSR k lednové návštěvě GORBAČOVa v Británii nelze jednoznačně vyloučit, že v souvislosti s návštěvou mohou zorganizovat sovětští Židé žijící v Británii demonstrace proti příjezdu sovětské delegace. Očekává se, že budou požadovat bezpodmínečné a volné vycestování Židů ze SSSR, právo na svobodné užívání židovského náboženství a kultury, právo učit se a vyučovat v hebrejském jazyce. Do jejich protestních akcí se může zapojit i londýnská organizace "Kampaň za práva vědců", jejíž požadavky se budou soustřeďovat na problematiku svobodného vycestování sovětských vědců a akademiků na Západ. Jedním z cílů připravovaných protisovětských akcí je dosáhnout toho, aby THATCHERová setrvala na původním odmítavém stanovisku vůči konání a účasti na konferenci o lidské dimenzi plánované ke sklonku roku 1991 v Moskvě.

Za mnohem nebezpečnější lze považovat aktivitu sovětských muslimů sdružených kolem skupiny tzv. Sovětských muslimů, jejichž protisovětskou činnost v období návštěvy GORBAČOVa nelze rovněž vyloučit. Uvedená muslimská organizace podporuje separatistické tendence v Náhorním Karabachu a Ázerbájdžánské SSR. Její aktivita na britském teritoriu je ze strany speciálních služeb Británie prakticky nekontrolovatelná. Skupina pracuje na přísně konspirativních metodách a má jasně vyhraněnou teroristickou orientaci.

Z poznatků získaných z diplomatických kruhů rozvojových zemí vyplývá, že nárůst protisovětské aktivity v době dubnové návštěvy GORBAČOVa nelze vyloučit ani u organizací "SIKHS TEMPLE", "KASHMIRI PEOPLE", "JAMAAT ISLAMI" a "MOHAJIR LEAGUE". Tyto organizace jsou financovány ze zdrojů americké zpravodajské služby CIA, která je orientuje a instruuje na provádění demonstračních akcí před sovětským velvyslanectvím v Londýně.

Pokud jde o emigranty ze sovětských pobaltských republik, jejich protisovětská aktivita se v době návštěvy může pravděpodobně omezit na prezentaci plakátů a výzev na veřejnosti bez zjevných násilných úmyslů.

Protestní setkání s účastí širší veřejnosti plánuje britská organizace "Kampaň solidarity s dělníky východní Evropy" - "CAMPAIGN in SOLIDARITY with the WORKERS of EASTERN EUROPE" (CSWEE), sídlící na adrese 54a Peckham Rye, LONDON SE15. Veřejné setkání, kterému má předcházet tisková konference, se uskuteční 4. dubna 1989 od 19.00 hodin v Convay Hall, Red Lion Square, LONDON WC2. Hlavním mluvčím má být labouristický poslanec Eric HEFFER. Hlavním organizátorem celé akce je Mark OSBORN z organizace "SOCIALIST ORGANISER".

Cílem zmíněné akce je poukázat na otázku postavení národností v SSSR a problémy vztahů mezi SSSR a jednotlivými ZSS. "CSWEE" je reakční organizací, která působí pod hlavičkou britského odborového hnutí. Je finančně podporována USA v rámci dřívějšího REAGANova programu "NATIONAL ENDOWMENT for DEMOCRACY" a má úzké kontakty na emigrantské kruhy v jednotlivých ZSS.

Před původně plánovanou lednovou návštěvou GORBAČOVa v Británii vedení britské rozvědky a kontrarozvědky MI 6 a MI 5 prostřednictvím vládního zpravodajského výboru "JOINT INTELLIGENCE COMMITTEE" předložila THATCHERové materiály svědčící o tom, že na britském území údajně operuje celkově 1100 osob zabývajících se získáváním rozvědných informací a dalších utajovaných skutečností. Materiál obsahoval rovněž doporučení adresované ministerské předsedkyni, aby v rozhovoru s GORBAČOVem sondovala možnosti stažení pracovníků rozvědek zemí

Varšavské smlouvy včetně 350 nelegálů, a to dříve, než budou britskou stranou vyhoštěni.

Závěr :

V souvislosti s návštěvou GORBAČOVa v Británii dochází k nárůstu protisovětské aktivity u řady ideodiverzních, separatistických a dalších teroristických uskupení, která chtějí plánované návštěvy využít k prezentaci svých požadavků a své existence.

Mezi nebezpečné protisovětské skupiny, jejichž činnost může ovlivnit bezpečnostní stránku návštěvy sovětské delegace v Británii, patří extremistické muslimské a židovské organizace působící na britském teritoriu.

Nelze vyloučit, že THATCHERová osobně či některý člen její delegace vznese otázku týkající se činnosti SSSR a dalších ZSS zaměřenou na získávání informací o Británii a dalších členech NATO, která podle názoru britské strany negativně ovlivňuje rozvoj vzájemného dialogu.

/I.správa SNB/

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Fojtík
s.Štefaňák
s.Hegenbart

Příloha k DSZ z 5.4.1989

Názory amerického diplomata k dodržování lidských práv v ČSSR a možným důsledkům v mezinárodně politických vztazích

---

Velvyslanecký rada ZÚ USA v Praze Theodor RUSSELL vyslovil názor, že události z ledna 1989, ke kterým došlo v Praze a následné soudní procesy s jejich účastníky budou mít značný vliv na přehodnocování nových přístupů USA k mezinárodním vztahům, k jejichž vypracování dochází po inauguraci prezidenta BUSHe. RUSSELL se domnívá, že v příští politice USA bude problém lidských práv výrazně nadřazen problematice raket a odzbrojení. Podle RUSSELLa otřásly události v ČSSR značnou měrou důvěrou v s.Gorbačova, která i když byla podmínečná, přece jen nakonec vznikala. Nyní však nastal zcela opačný trend. Je prý nezvratným faktem, že dnešní režim v ČSSR byl tomuto státu vnucen sovětským zásahem před dvaceti lety. Proto nynější sovětský přístup k událostem v Praze v lednu a únoru 1989, projevující se v ostentativním nezájmu a přehlížení dopadů na mezinárodním poli, nelze brát na lehkou váhu. Tento fakt bude zajisté zakotven do nové přehodnocované koncepce vztahů USA k Východu.

Na čs.vedení bude vyvíjen trvalý a neustálý nátlak v oblasti lidských práv a to ze všech koutů světa, včetně zemí RVHP. Nynější čs.politika je podle RUSSELLa dnes už na obtíž i vlastním spojencům v RVHP a tato nevůle rychle poroste, jak se bude stupňovat nátlak na ČSSR a její spojence v oblasti lidských práv. Dle jeho názoru se uvažuje i o ekonomických důsledcích ze strany EHS a "problém HAVEL a spol. se stane nejdražším experimentem v této oblasti, který bude muset ČSSR zaplatit".

RUSSELL se dále vyjádřil velmi pochybovačně o tom, zda čs.orgány vůbec míní dělat nějakou přestavbu nebo demokratizaci. Podle něho se jedná o propagační bluf, přestavba sklouzává do banálních bezvýznamných úprav a o reformách za nynějšího vedení se nedá vůbec hovořit. Výsměšně se rovněž zmínil i o záměru zorganizovat v ČSSR jakousi konstruktivní opozici podle polského vzoru. Projevují se tendence tímto způsobem oklamat svět a vydávat za "kladnou opozici" některé politické strany organizované v Národní frontě.

/II.správa SNB/

archiv bezpečnostních složek

Rozdělovník:

s.Jakeš
s.Husák
s.Adamec
s.Indra
s.Lenárt
s.Hegenbart

Příloha k DSZ z 5.4.1989

P ř e h l e d hlášených případů výhrůžných a anonymních telefonátů a písemných výhrůžek na území ČSSR za březen 1989

Hlášeno:

	ČSR	SSR	CELKEM
Telefonáty	50	19	69
Písemné útoky	5	2	7

Územní členění:

Kraj	Počet případů	Odhaleno pachatelů
Praha	9	0
Středočeský	2	0
Jihočeský	3	0
Západočeský	1	0
Severočeský	12	1
Východočeský	15	1
Severomoravský	7	1
Jihomoravský	6	1
Západoslovenský	10	0
Středoslovenský	9	0
Východoslovenský	2	0
Celkem	76	4

Objekty výhrůžek:

Budovy KSČ, státních a společenských organizací a institucí	Průmysl, doprava, obchod	Zdravotnická zařízení, školy	Funkcionáři a členové KSČ, NV, ROH, SSM, SČSP	Ostatní občané
17	32	21	5	1

Sociální struktura pachatelů:

Nezletilci, mladiství	Dělníci a THP	Úředníci, vědečtí pracovníci	Studenti středních a vysokých škol
1	4	0	0

Následky trestné činnosti:

Přerušení hospodářské činnosti	Přerušení dopravy	Vyklizení nevýrobních objektů	Známá vzniklá škoda /v tis. Kčs/
2	1	8	nevyčísleno

archiv
bezpečnostních
složek